

25 Mei 2023

Presentatie GGIB

Gezondheidsverschillen

dr. Tessa van Loenen
Pharos / Radboudumc

Laagopgeleid? 5 jaar eerder dood, 15 jaar eerder ziek

LEVENSV ERWACHTING

Mensen met een **laag inkomen**
en **lage opleiding** leven

15 jaar

minder lang
in goede gezondheid

Lage opleiding

mannen met
een lage opleiding
leven ±

5,8 jaar
korter

vrouwen met een lage
opleiding
leven ±

4,3 jaar

Laag inkomen

mannen met
een laag inkomen
leven ±

8,2 jaar
korter

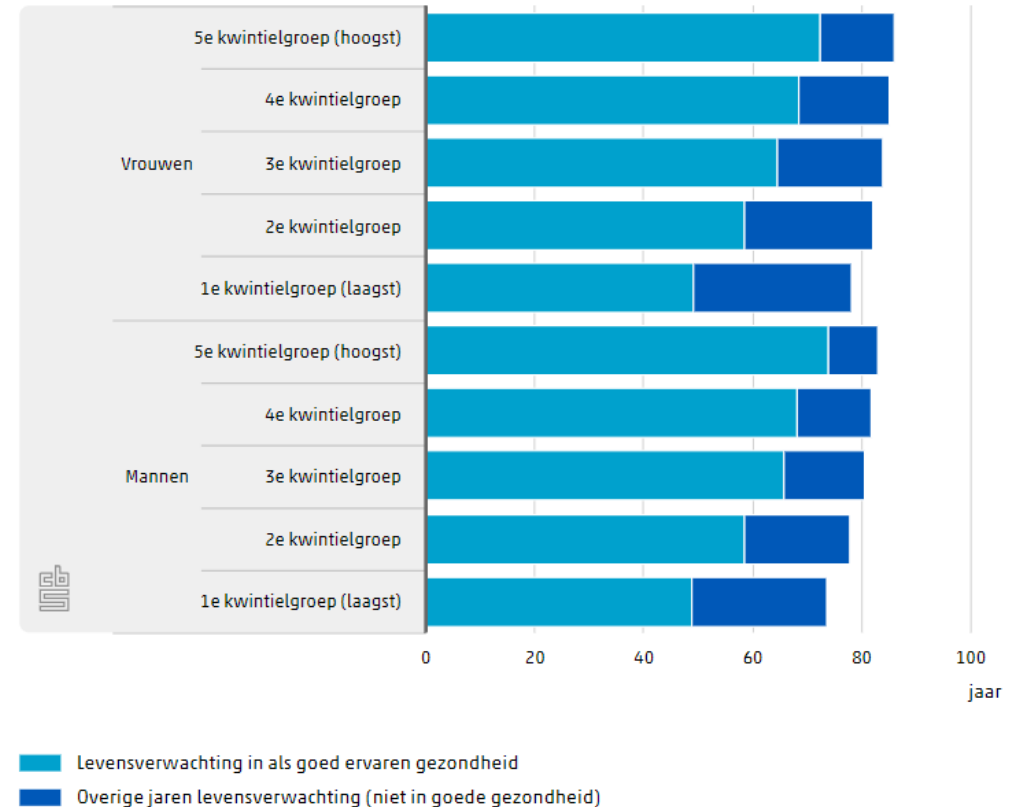
vrouwen met een laag
inkomen
leven ±

6,7 jaar

Meest welvarende mannen leven 25 jaar langer in goede gezondheid (cbs 2022)

- Mannen uit minst welvarende groep leven **9 jaar** korter. Voor vrouwen is dat **8 jaar**.
- De levensverwachting in goede gezondheid bij geboorte was 49 jaar voor mannen in de laagste welvaartsgroep, tegenover 74 jaar voor de meest welvarende mannen. Dus **25 jaar verschil**.
- Voor vrouwen was dit 49 jaar en 72 jaar, dus **23 jaar verschil**.

(Gezonde) levensverwachting bij geboorte, 2017/2020

Welke verschillen zien we nog meer?

Vaker (chronische) aandoeningen

- 5 x zo vaak COPD
- 6 x zo vaak diabetes
- 3 x zo vaak depressie
- 2x vaker beroerte
- Vaker hartinfarct

Ongezondere leefstijl

- Roken 2 keer zo vaak
- Hebben 3 keer zo vaak obesitas.
- Bewegen minder

Meer medicijnen

- Hoe lager opgeleid, hoe meer voorgeschreven medicijngebruik
- >50% van patiënten in apotheek heeft moeite met begrijpen en onthouden van informatie

Meer armoede en schulden, STRESS

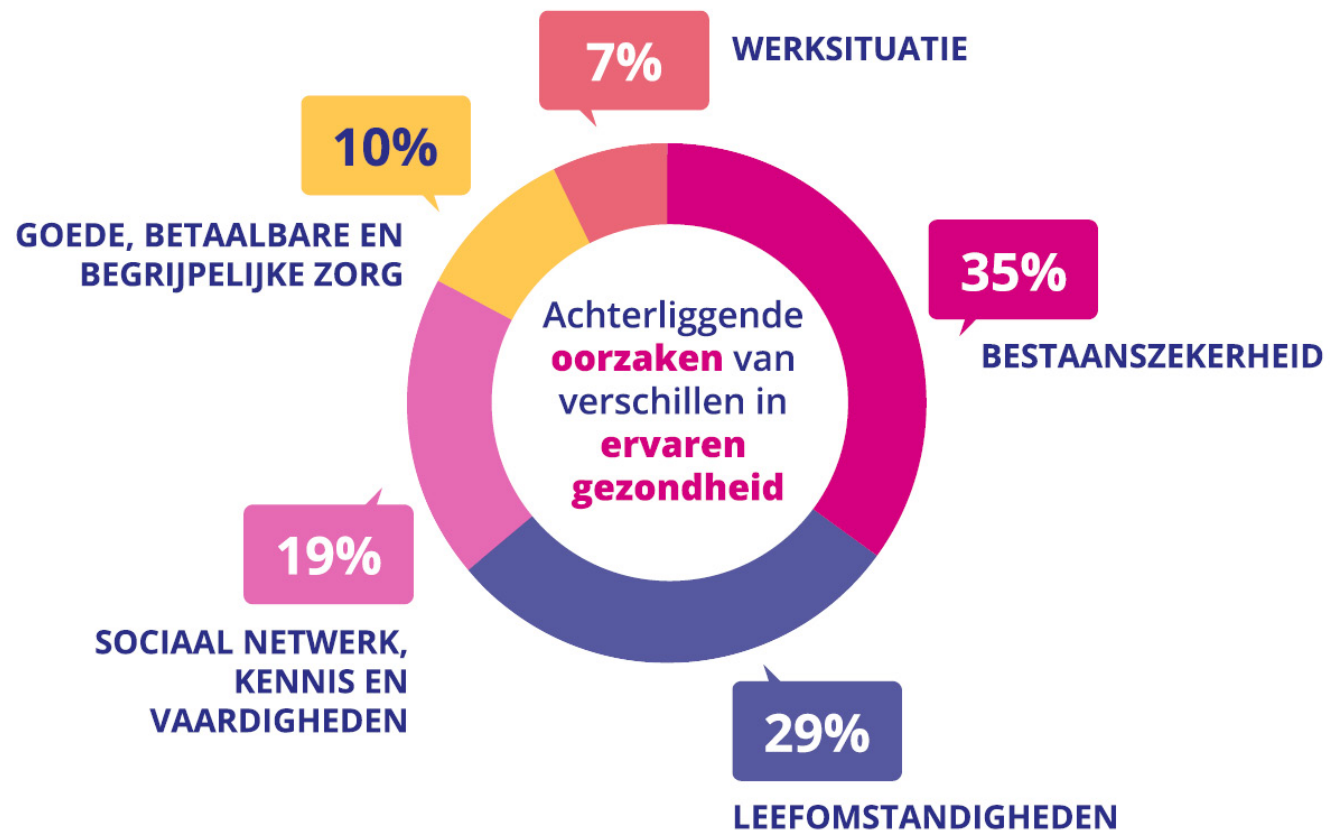
- 81% van de mensen met schulden heeft gezondheidsklacht en
- Chronisch zieken hebben 2 keer zo vaak schulden

Sociaal-economische gezondheidsverschillen

Hoe lager op de sociale ladder hoe meer chronische ziekten en hoe jonger dood

Onderliggende oorzaken

Waarom maakt armoede/ lage opleiding ziek?

➤ Langdurig ongezonde omstandigheden

- Luchtvervuiling
- Ongezond werk
- Ongezonde voeding

➤ Gezondheidszorg en maatschappij zijn te ingewikkeld

➤ **Chronische stress**

Maar ook: eenzaamheid / Geweld / discriminatie / sociale uitsluiting

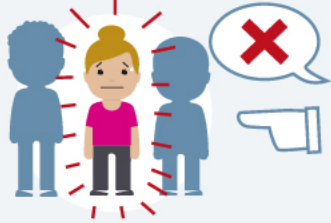
Marc Chagall eenzaamheid

Wat geeft mensen chronische stress?

Geldzorgen

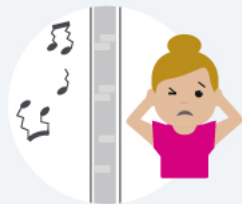
Discriminatie

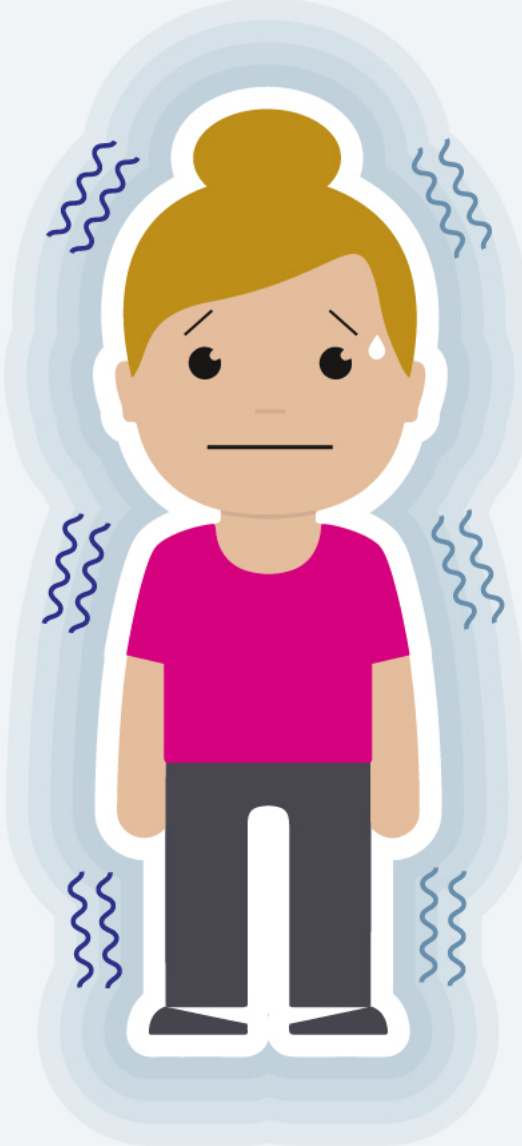
Slechte woning

Overlast in de buurt

Werkloosheid

Ingewikkelde post

Weg niet kunnen vinden

Afspraak bij de dokter

Ruzie maken

LEVENSGEBEURTENISSEN

verlies dierbare

echtscheiding

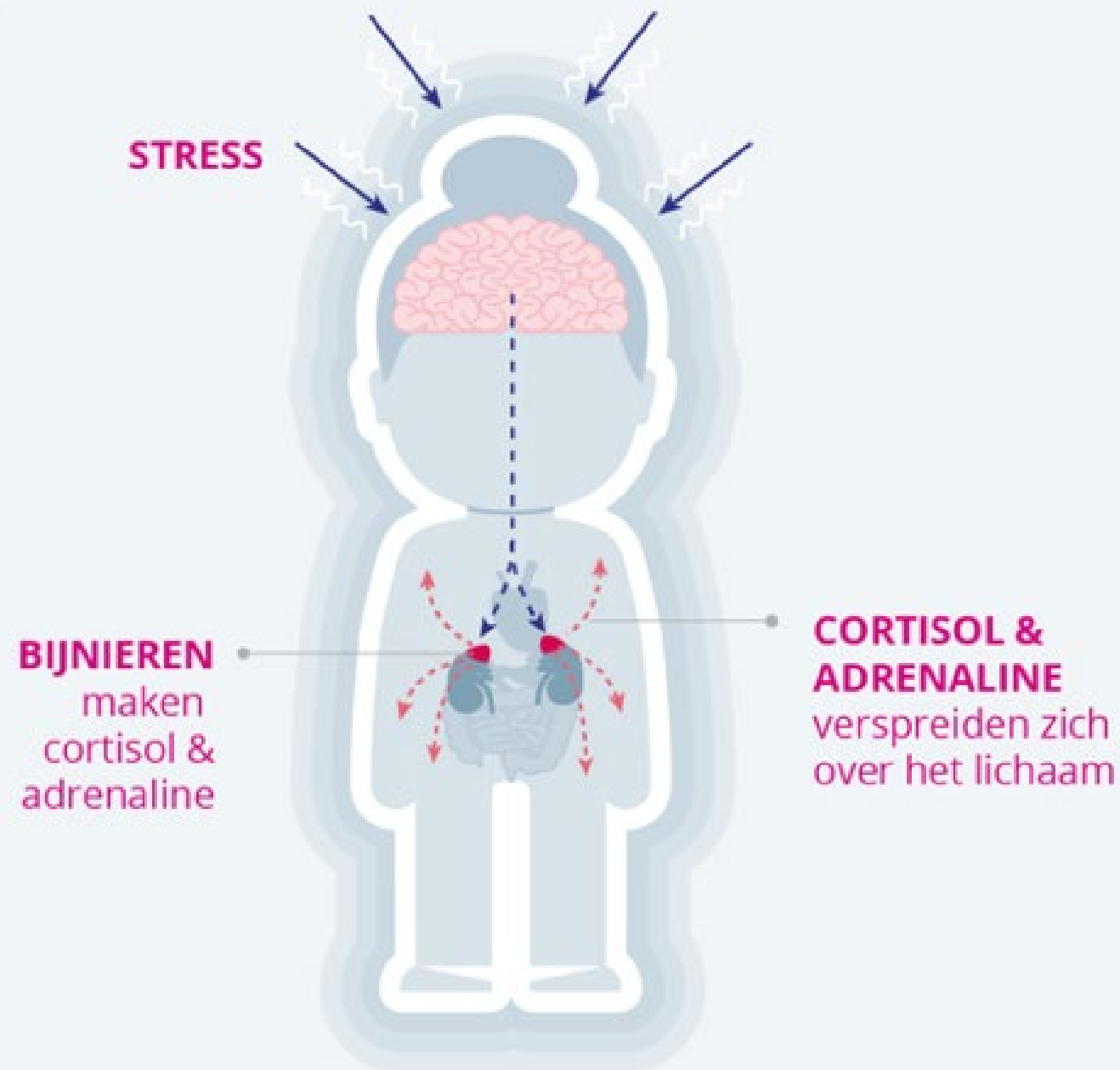

verhuizing

migratie

Wat gebeurt er in het lichaam bij stress

Gevolgen van chronische stress

Fysiek

Hart- en
vaatziekten

Diabetes

Obesitas

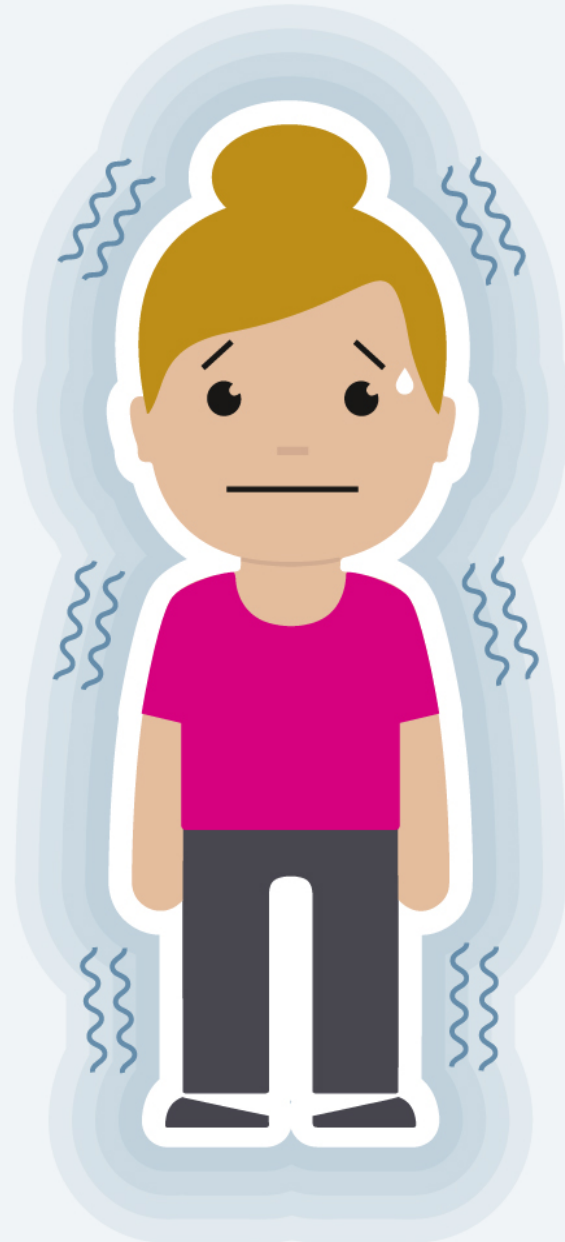
Vroegtijdige
veroudering
(DNA verandert)

Verminderde
vruchtbaarheid

Afweersysteem
vermindert

Cognitief

Concentratie
problemen

Minder goed
geheugen

Impulsief
gedrag

Moeite met plannen
en organiseren

Moeite met emoties
reguleren

Mentaal

VERSLAVING

DEPRESSIE

ANGST

ALZHEIMER

Gezondheidszorg en maatschappij zijn te ingewikkeld

*2,5 miljoen laaggeletterd en heeft moeite lezen en schrijven
25 % beperkte gezondheidsvaardigheden
1 op de 7 mensen in armoede mijdt zorg vanwege de kosten*

Begrijpen is meer dan kunnen lezen!

Voorbeeld:

2 x daags 2 tabletten?

- 70% leest het correct
- 35% past het correct toe

52% patiënten in apotheek begrijpt voorschrift niet

Eenvoudige uitleg is beter voor iedereen!

2 x daags 2 tabletten?

- 70% leest het correct
- 35% past het correct toe

52% patiënten in apotheek
begrijpt voorschrift niet

Ochtend 2 capsules en Avond 2 capsules
Begrijpt 79% groep beperkte gezondheidsvaardigheden
En 98% groep goede gezondheidsvaardigheden

Healthbase onderzoek "Wat moet er op het etiket" 2017

Terugdringen sociaal-economische gezondheidsverschillen vraagt om differentiatie – behandel mensen ongelijk

Eén interventie voor iedereen om gezonder te worden

Terugdringen sociaal-economische gezondheidsverschillen vraagt om differentiatie – behandel mensen ongelijk

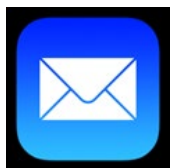
Interventie aangepast naar behoeften en mogelijkheden om meeste effect te bereiken

Principes voor succesvolle strategie

- **Burgers staan centraal** Co-creatie, bottom-up en inclusief
- Sturen op **equity of kanselijkheid** – gelijke kansen op gezondheid en gezondheidsuitkomsten vraagt ongelijke behandeling
- **Durf te differentiëren** waar nodig
- Versterken eigen kracht, **gezondheidsvaardigheden**
- **Niet alleen gericht op leefstijl**, maar juist ook op de dieperliggende oorzaken van gezondheidsachterstanden, zoals **armoede, werk, wonen, omgeving, isolement** etc.
- Werk aan **borging en verspreiding** van kennis in praktijk en beleid
- **Experimenteer, evalueer en leer**

Welke vragen heb je nog?

t.vanloenen@pharos.nl

[@PharosKennis](https://twitter.com/PharosKennis)

**Health Equity in
All Policies**

Verder verdiepen

9 principes voor een succesvolle aanpak gezondheidsverschillen

- <https://www.pharos.nl/gezondheidsverschillen-duurzaam-aanpakken/>

Armoede en gezondheid:

- <https://www.pharos.nl/kennisbank/samenhang-armoede-schulden-en-gezondheid/>

Leven met ongezonde stress:

- <https://www.pharos.nl/kennisbank/leven-met-ongezonde-stress/>

Discriminatie en gezondheidsverschillen

- <https://www.pharos.nl/kennisbank/onderzoek-discriminatie-gezondheid/>

Leefomgeving en gezondheidsverschillen

- <https://www.pharos.nl/kennisbank/leefomgeving-en-gezondheidsverschillen/>